

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-381/23 - 1

Kohtuasi C-381/23 [Geterfer]ⁱ

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

19. juuni 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Amtsgericht Mönchengladbach-Rheydt (Mönchengladbach-Rheydti esimese astme kohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

19. juuni 2023

Avaldaja:

ZO

Puudutatud isik:

JS

[...]

Amtsgericht Mönchengladbach-Rheydt

Familiengericht

Kohtumäärus

Perekonnaasjas, mille pooled on

1. ZO, [...] Mönchengladbach,

avaldaja,

ⁱ Käesoleva kohtuasja nimi on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetluspoole tegelikule nimele.

[...]

versus

2. JS, [...] Belgia,

puudutatud isik,

[...]

tegi Amtsgericht Mönchengladbach-Rheydt (Mönchengladbach-Rheydti esimese astme kohus)

19. juunil 2023

[...]

järgmise kohtumääruse:

9. märtsi 2023. aasta eelotsusetaotlust muudetakse järgmiselt:

Euroopa Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotlus küsimuses, kas tegemist on samal ajal teise kohtu menetluses oleva kohtuasjaga, mille on sama ese, 18. novembri 2018. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 tähenduses, kui Belgias on pooleli lapse isa ja lapse ema vaheline lapse ülalpidamise nõuet puudutav menetlus, samal ajal kui vahepeal täisealiseks saanud laps on ajaliselt hiljem esitanud Saksamaa kohtule oma ema vastu lapse ülalpidamist puudutava nõude.

Asjaolud

Lapse isa ja puudutatud isik olid omavahel abielus. Abielu lahutati 29. novembril 2010.

Abielust sündis avaldaja, kelle sünniaeg on 29. november 2001.

Abielust sündis veel üks poeg, kelle sünniaeg on 5. mai 2000.

Pärast lahutust elasid lapsed kõigepealt oma ema juures Belgias.

Avaldaja ja tema venna elukoha aadressina on registreeritud nii nende isa aadress kui ka nende ema aadress [...] Belgias. Tegelikult viibib avaldaja nädala sees [...] internaadis.

Avaldaja vend elab alates 2019. aasta aprillist üksnes avaldaja juures, olles varem elanud ka internaadis.

Familiengericht, Gericht Erster Instanz Eupeni (Eupeni esimese astme perekonnakohus) 7. kolleegiumi 17. detsembri 2014. aasta otsusega [...] mõisteti

lapse isalt lapse ema kasuks välja igakuine elatis summas 358,00 eurot kummagi lapse kohta.

Familiengericht, Gericht Erster Instanz Eupeni (Eupeni esimese astme perekonnakohus) 7. kolleegiumi 31. augusti 2017. aasta otsusega [...] anti lapse isale avaldaja ja tema venna suhtes „õigus lapse peamise viibimiskoha määramiseks“.

Gericht Erster Instanz Eupenis (Eupeni esimese astme kohus) on toimiku numbri 362/14 all pooleli lapse ülalpidamist käsitlev menetlus (puudutatud isik *versus* lapse isa), mis oli alates 2018. aasta suvest peatatud ja mida uuendati puudutatud isiku 17. augusti 2021. aasta kirja alusel.

Avaldaja väidab, et ta viibib isa juures peamiselt koolivaheaegadel ja koolist vabal ajal. Kontakt emaga väidetavalt puudub.

Mitme nõudega avalduses, milles nõutakse nii raha maksmist kui ka sellega seotud vara nimekirja esitamist, palub avaldaja

kohustada puudutatud isikut esiteks

1. esitama teabe oma sissetuleku ja varalise seisundi kohta ajavahemikul 2017. aasta novembrist kuni 2018. aasta oktoobrini ning esitatud teabe tõendamiseks tegema kättesaadavaks järgmised dokumendid:

- tuludeklaratsioon koos kõigi lisadega aastate 2015, 2016 ja 2017 kohta ning tulumaksuotsused aastate 2015, 2016 ja 2017 kohta koos võimalike parandusotsustega;

töölepingu alusel töötamisest saadud tulu korral:

– esitama töötasu arvestuse ajavahemiku eest 2017. aasta novembrist kuni 2018. aasta oktoobrini;

üürile- ja rendileandmisest saadud tulu korral:

– esitama tulu/kasumiarvestuse aastate 2015, 2016 ja 2017 kohta;

saadud kapitalitulu korral:

– esitama asjaomased pangatõendid aastate 2015, 2016 ja 2017 kohta;

sotsiaaltoetuste saamise korral:

– esitama kehtiva toetuste määramise otsuse;

2. teiseks kinnitama oma andmete õigsust ja täielikkust vajaduse korral vande all;

3. kolmandaks maksma avaldajale välja alates 2017. aasta novembrist kuni menetluse alguse kuupäevani võlgnetav elatis, mille summa tuleb veel kindlaks määrata, samuti menetluse alguse kuupäevast arvestatav elatis, mille summa tuleb veel kindlaks määrata.

Asjast puudutatud isik palub

jätta nõuded rahuldamata.

Puudutatud isik leiab, et ei rahvusvahelise ega territoriaalse kohtualluvuse eeskirjade järgi ei ole Amtsgericht – Familiengericht – Mönchengladbach-Rheydt (Mönchengladbach-Rheydti esimese astme perekonnakohus) pädev asja menetlema.

Avaldaja elab internaadis ja viibib nädalavahetustel sõprade juures. Veel kuni ligikaudu aasta tagasi oli ta korrapäraselt igal teisel nädalavahetusel tema juures Belgias. Lisaks sellele on asja menetlemine pooleli teises kohtus ja avaldaja avaldus on seetõttu vastuvõetamatu.

Kohus jättis avalduse 3. novembri 2021. aasta määrusega tervikuna rahuldamata põhjendusega, et lapse ülalpidamist käsitleva kohtuasja menetlemine on pooleli Belgia kohtus. Ka kohtuasja ese on sama. On tõsi, et Saksa õiguses on õigus ülalpidamisele jaotatud õiguseks nõuda alaealise ülalpidamist ja õiguseks nõuda täisealise ülalpidamist. Käesolevas menetluses esitab avaldaja aga mõlemad nõuded.

Belgia tsiviilseadustiku (Code Civil) artikli 203 § 1 kohaselt on vanemad kohustatud oma lapsi ülal pidama kuni nende haridustee lõpuni, seda isegi pärast seda, kui lapsed on 18. eluaasta täitudes täisealiseks saanud (tsiviilseadustiku artikkel 388). Ilma et see piiraks lapse õigusi, on vanematel sellega seoses vastastikune abistamiskohustus (tsiviilseadustiku artikkel 203*bis*).

Kuigi kahe menetluse pooled (käesolevas asjas: täiskasvanud laps / Belgias: lapse isa) ei ole identsed, on identne vaidluse ese, mistõttu esineb vastuoluliste kohtulahendite tegemise oht.

Avaldaja esitas 30. novembri 2021. aasta kirjaga viidatud kohtumääruse peale määruskaebuse.

Oberlandesgericht Düsseldorf (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis) tühistas 26. aprilli 2022. aasta määrusega esimese astme kohtu otsuse ja saatis asja uueks arutamiseks ja otsuse tegemiseks tagasi esimese astme kohtule.

Seda põhjendati sellega, et käesoleva menetluse ja Belgias toimuva menetluse ese ei olnud sama.

Määravad õigusnormid

Riigisisesed õigusnormid: tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung, edaspidi „ZPO“) § 261 (menetluses olev kohtuasi)

- (1) Kohtumenetlus algatatakse hagi esitamisega.
- (2) Nõue, mis on esitatud alles menetluse käigus, loetakse menetluses olevaks ajal, mil nõue kohtuistungil esitatakse või kui kätte toimetatakse § 253 lõike 2 punkti 2 nõuetele vastav avaldus.

(3) Kohtuasja menetluses olemisel on järgmised tagajärjed:

- **1. ajal, mil kohtuasi on menetluses, ei saa ükski pool algatada samas asjas menetlust muus kohtus;**
- 2. menetleva kohtu pädevust ei mõjuta selle aluseks olevate asjaolude muutumine.

Euroopa Liidu õigusnormid

18. novembri 2018. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 **artikkel 12 („Menetluses olev kohtuasi“)**

1. Kui eri liikmesriikide kohtutes algatavad sama eseme ja alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad pooled, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena.
2. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi esitati hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.

Eelotsusetaotluse põhjendused

Järgmistel kaalutlustel esitatakse käesolevas asjas ELTL artikli 267 teise lõigu alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus:

Küsimus, kas samas asjas on pooleli menetlus mõnes teises kohtus, on vaidluse lahendamise seisukohast määrav, sest juhul, kui menetlus oleks pooleli mõnes teises kohtus, võiks käesolevas asjas esitatud elatise nõude 18. novembri 2018. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 12 lõike 2 alusel menetlust peatamata rahuldamata jätta.

18. novembri 2018. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 on käesoleva menetluse suhtes kohaldatav.

Kõnealust määrust kohaldatakse vastavalt selle artiklile 1 pere-, sugulus-, abielu- või hõimlussuhetest tulenevate ülalpidamiskohustuste suhtes. Käesolevas asjas on tegemist lapse ülalpidamise nõuetega, mida ajal, mil avaldaja oli alaealine, esitas lapse ema vastu lapse isa, ja mida vahepeal täisealiseks saanud avaldaja esitab ema vastu.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes artikli 3 kohaselt on teise võimalusena (punkt b) pädev see liikmesriik, kus on õigustatud isiku (käesolevas asjas: avaldaja) harilik viibimiskoht. Tulenevalt internaadis elamisest on see riik ilmselt Saksamaa, olgugi et vahetevahel viibib avaldaja ka Belgias, millele esitatakse vastuväiteid.

Kui viidatud määruse artikli 12 kohaselt algatavad eri liikmesriikide kohtutes sama eseme ja alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad pooled, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena.

Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi esitati hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et Oberlandesgericht Düsseldorf (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis) otsus on vastuolus liidu õigusega. Käesolevas asjas on tegemist 18. novembri 2018. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 12 kohase muu kohtu menetluses oleva kohtuasjaga. Kohtu hinnangul on Belgias toimuva menetluse ja käesoleva menetluse pooled jätkuvalt identsed. Artikli 12 kohaselt ei oma tähtsust poolte rollid asjaomastes menetlustes. Euroopa Kohus peab kahte erinevat isikut „samaks pooleks“, kui nende isikute huvid kattuvad sellisel määral, et ühe isiku suhtes tehtud otsusel oleks õigusjõud teise isiku suhtes (Euroopa Kohtu otsus Drouot, C-351/96, EU:C:1998:242, punkt 19). Kui tsiviil- ja kaubandusasjade kohtualluvuse ning neid käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooni puudutav Euroopa Kohtu praktika üle kanda ülalpidamiskohustust käsitlevale määrusele, tuleb lapse ülalpidamise nõuet puudutavas menetluses eeldada poolte identsust isegi siis, kui laps ise ei ole menetlusosaline, vaid üks vanem esitab menetlusosalisena lapse ülalpidamise nõude, kuivõrd kohtuotsusel on mõju ka lapse suhtes [...] [viide õiguskirjandusele]. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on see nii ka käesoleval juhul.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et ka nõude ese on sama. Elatise maksmise hagi ja mitme nõudega avaldus, milles nõutakse nii raha maksmist kui ka sellega seotud vara nimekirja esitamist, on sama esemega [...] [viide õiguskirjandusele].

Teave õiguskaitsevahendite kohta:

Käesolev kohtumäärus ei ole edasikaevatav.

[...]